

Nyugat-magyarországi Egyetem

Geoinformatikai Kar

Birtokrendezési feladatok természetvédelmi területeken

SZAKDOLGOZAT

Konzulens:

Mizseiné Dr. Nyíri Judit
egyetemi docens
Szalai Imre
erdőmérnök

Készítette:

Hanzséros Nóra
Nappali tagozat
Földrendező Szak

Székesfehérvár

2014

NYILATKOZAT

Alulírott **Hanzséros Nóra** (neptun kód: XXXXXXXXXX) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy a

Birtokrendezési feladatok természetvédelmi területeken című

szakdolgozat

(a továbbiakban: dolgozat) **önálló munkám**, a dolgozat készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében¹.

Kijelentem továbbá, hogy a dolgozat készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenszt illetve a feladatot kiadó oktatót **nem tévesztettem meg**.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot **nem magam készítettem**, vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, a Nyugat-Magyarországi Egyetem **megtagadja a dolgozat befogadását és ellenem fegyelmi eljárást indíthat**.

A dolgozat befogadásának megtagadása és a fegyelmi eljárás indítása nem érinti a szerzői jogsértés miatti egyéb (polgári jogi, szabálysértési jogi, büntetőjogi) jogkövetkezményeket.

Székesfehérvár, 2014. május 26.

.....
Hallgató

¹**1999. évi LXXVI. tv. 34. § (1)** A mű részletét - az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven - a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.

36. § (1) Nyilvánosan tartott előadások és más hasonló művek részletei, valamint politikai beszédek tájékoztatás céljára - a cél által indokolt terjedelemben - szabadon felhasználhatók. Ilyen felhasználás esetén a forrást - a szerző nevével együtt - fel kell tüntetni, hacsak ez lehetetlennek nem bizonyul.

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés.....	5
2	Fertő-Hanság Nemzeti Park bemutatása	7
2.1	Fertő-Hanság Nemzeti park elhelyezkedése	7
2.2	A Fertő-Hanság Nemzeti Park területe	7
2.3	Fertő-táj természeti adottságai, értékei	8
2.4	Fertő tó kialakulása, története.....	9
2.5	A Fertő tó mint védett terület rendeltetése	10
2.6	Hanság bemutatása.....	10
2.7	A Fertő-Hanság Nemzeti Park története	11
2.8	A nemzeti park kialakítása	12
2.9	Jogszabályi háttér.....	13
2.9.1	Törvények.....	13
2.9.2	Kormányrendeletek.....	13
3	Természetvédelem a Fertő-Hanság Nemzeti Park területén	15
3.1	Természetvédelem fogalma.....	15
3.2	Természetvédelem céljai	15
3.3	A birtokrendezés célja.....	16
4	Natura 2000	18
4.1	Natura 2000 fenntartási tervek a Fertő-Hanság Nemzeti Park területén.....	20
4.2	A Natura 2000 helyrajzi számok listája	21
5	Mérés a kiválasztott mintaterületeken	22
5.1	A Fertő-Hanság Nemzeti Park és a választott mintaterületek bemutatása.....	23
5.2	Sarród elhelyezkedése	23
5.3	Lipót elhelyezkedése	23
5.4	Művelési ág változás, telekalakítás.....	23
5.5	Kisajátítás	25
6	Természetvédelmi területek nyilvántartásai, vagyonkezelés.....	27
6.1	Természetvédelmi Információs Rendszer	27
6.2	Földnyilvántartás, ingatlan-nyilvántartás.....	29
6.3	TAKARNET.....	30
6.4	Ingatlan-nyilvántartás a TIR-ben	31
6.5	Természetvédelmi kezelés.....	31

6.6	Természetvédelmi vagyonkezelés	31
6.7	Vagyonkezelés a TIR-ben	34
6.8	Tulajdonviszonyok a nemzeti parkok területén.....	34
7	Értékbecslés	36
7.1	Földminősítés, talajértékelés fogalma	36
7.2	A földértékelés, földminősítés módszerei	37
7.3	Értékbecslési módszerek	39
7.4	Piaci összehasonlító adatokon alapuló forgalmi értékbecslés	40
7.5	Hozamszámításon alapuló elemzés.....	41
7.6	Költségalapú értékhozam	42
7.7	Földérték meghatározása a kisajátítási törvény alapján	43
7.8	Mintaterület értékelése	43
8	Összegzés	46
9	Irodalomjegyzék	47

1 Bevezetés

„ A természet számomra arról a harmóniáról beszél, amire tulajdonképpen minden ember vágyik. A természet rendje jelenti azt a romlatlan világot, amelybe minden ember szeretne visszakérülni. (...) A természetben mindennek megvan a maga helye, csodálatos egyensúly ez, amit az ember csak felborítani képes. ”

Korzenszky Richárd

Ez az idézet megmutatja nekünk, hogy sokan fontosnak tartjuk a természetet, ám mégis sokat ártunk neki. Az egyre jobban terjeszkedő városok, falvak felborítják a természet egyensúlyát. Fontosnak tartom, hogy az ökológiai egyensúlyt helyrehozzuk, ezzel is növelve életszínvonalunkat.

Szakdolgozatom témája: „Birtokrendezési feladatok természetvédelmi területeken”. A birtokrendezésről Föld és területrendezés tantárgy keretein belül már sokat hallottam. Napjainkban egyre többet halljuk milyen fontos a természetvédelem valamint a környezetvédelem, ezért is szerettem volna a szakdolgozatomat a természetvédelmi területeken, azaz nemzeti parkok köré építeni. A dolgozatomban a Fertő-Hanság Nemzeti Parkot szeretném kiemelni, hiszen lakóhelyemhez legközelebb eső nemzeti park. A mérésekhez a mintaterületeket is a Nemzeti Park területéről választottam.

Dolgozatom elején szeretném bemutatni a Fertő-Hanság Nemzeti Park kialakulását, természeti adottságait, értékeit. Ebben a fejezetben kitérek arra, hogy a nemzeti parkokra milyen jogszabályi vonatkozások érvényesek. Ismertetem a Natura 2000 hálózat rendszerét, jogalkotását, amely véleményem szerint az egyik legsikeresebb eszköz ahhoz, hogy a természet és annak értékeit védjük. A következő részben a terepi mérést részletes folyamatát ismertetem, aminek a célja, hogy a természetvédelmi területeken bemutatom a művelési ág változást, telekalakítást, valamint hogyan történik a kisajátítás és mért van rá szükség.

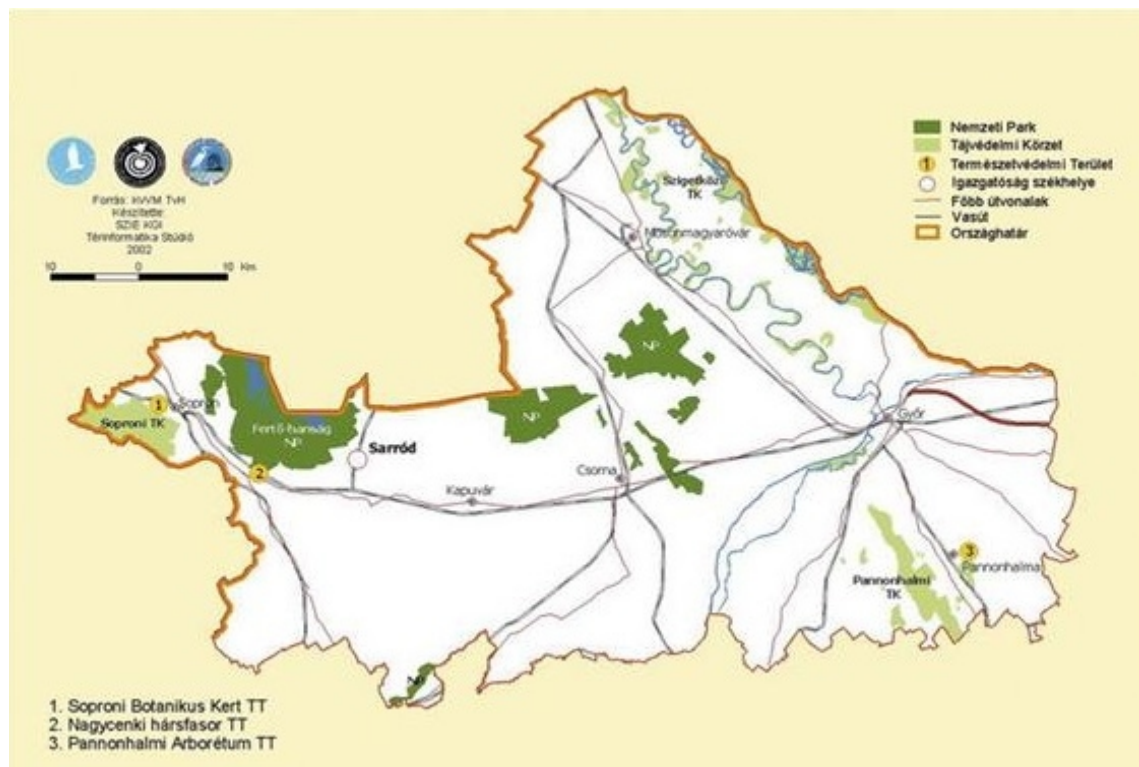
Továbbá szó lesz a nemzeti parkok vagyonkezelési feladatairól, illetve a tulajdoni viszonyokkal kapcsolatos adatok és a természetvédelmi területek nyilvántartásáról.

Végezetül ismertetem a természetvédelemben alkalmazható közgazdasági értékelésének módszereit általánosságban, valamint egy kiválasztott mintaterületen bemutatom a konkrét földrészlet értékelését. Ebben a fejezetben kitérek még a földminősítésre, és földértékelés módszereire is.

2 Fertő-Hanság Nemzeti Park bemutatása

2.1 Fertő-Hanság Nemzeti park elhelyezkedése

Magyarország észak-nyugati részén terül el a Kisalföld nagytája. Ennek a területnek a centrumába helyezkedik el a Győri-medence középtájával, a Fertő-medencével és a Hansággal, mint kistájakkal a Fertő-Hanság Nemzeti Park. Természetföldrajzi tájbeosztás szerint a Fertő-táj a Fertő-medence és a Fertő melléki dombság kistájakba tartozik.

Forrás: www.tankonyvtar.hu

1. ábra Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság működési területe

2.2 A Fertő-Hanság Nemzeti Park területe

A Fertő-Hanság Nemzeti Park 23587 hektár területen fekszik. Ebből a hazai nemzeti park tájrészei:

- Fertő-táj 12 542 ha
- Dél-Hanság 4643 ha
- Észak-Hanság 4059 ha

- Tóköz 1780 ha
- Répce mente 563 ha

Ehhez csatlakozik a három tájvédelmi körzet: Soproni-, a Pannonhalmi-, és a Szigetközi Tájvédelmi Körzet. Az osztrák oldalon pedig a Nationalpark Neusiedler See-winkel 7650 hektárral. Természetvédelmi területként kezeli a Nemzeti Park a nagycenki hársfasort, a pannonhalmi arborétumot és a soproni botanikus kertet.

2.3 Fertő-táj természeti adottságai, értékei

A nemzeti park központja (és kutatóbázisa) a Sarród területén található „Kócsagvár”. Fokozottan védett magterülete a Fertő tó déli 2618 ha-os ingoványa, amely összefüggő területet alkot a határ mindkét oldalán. A Fertő és a Hanság vidéke, az egykori hatalmas mocsár és lápvilág máig fennmaradt területeivel, Magyarország nyugati kapujában a természeti ritka szép szigetét jelenti. Egyedülálló növény- és állattani, tájképi, néprajzi és kultúrtörténeti értékek menedékhelye. A nádasok gazdag állatvilágnak adnak otthont (nagykócsag, vörös és kanalas gém, nyári lúd, barna réti héj, stb.). A nagy kócsag lett a nemzeti park és egyben a hazai természetvédelem címermadara. A magterületet Fertőújlak és Hegykő községek között szikes legelőkkel, kaszálókkal, kis tavakkal és

forrás: www.termeszetvedelem.hu

2. ábra Fertő-táj

nádasokból álló megőrző zóna vesz körül. Ennek egyes részein, víz visszatartásával, elárasztásával igyekeznek visszaállítani a korábbi évtizedek lecsapoló munkálatai nyomán eltűnt természetes állapot.

2.4 Fertő tó kialakulása, története

A Fertő tó Közép-Európa harmadik legnagyobb állóvize. A Fertő igazi sztyepptó, a tavat övező ökoszisztémák is sajátosak. A tó kialakulása mintegy 20 ezer évre vezet vissza. A környező tájegység biológiai sokféleségét a sajátos klíma mellett a magas sótartalmú víz és talaj jelenti. A tó nagyon sekély és nagymértékű vízszintingadozás jellemzi. A népesség növekedése és a mezőgazdaság jelentőségének fokozódása egyre több biztonságosan megművelhető földterületet követelt ezért megkezdődtek az 1790-es évektől a vízrendezési munkák, amelyek évszázadokon át folytak. Természetes lefolyása nincs a tónak, a vize csak mesterséges úton ereszthető le a Hanság-főcsatornán keresztül, a Fertőújlaki zsilip megnyitásával. A Fertő délkeleti partján szikes rétek találhatók.

forrás: saját felvétel

3. ábra Fertőújlaki zsilip

Régen ezek minden tavasszal sekély vízborítást kaptak a tóból, így a madarak számára táplálékban gazdag élőhelyek keletkeztek. A Fertő szabályozása utána ezek az előntések elmaradtak. A régi állapotok helyreállítását szolgálja a Fertőújlaki zsilip, amelynek

lényege, hogy mesterséges úton juttatnak vizet a rétekre. Így az ritka fajokat is sikerült itt újra megtelepíteni.

A Fertő nyugati partján lévő dombsor egy része is a nemzeti parkhoz tartozik. Ez a nagyrészt erdővel borított terület – a Szárhalmi erdő – növényzeti értékei miatt jelentős.

2.5 A Fertő tó mint védett terület rendeltetése

A természetvédelem kezdetei a '70-es évekre nyúlnak vissza ezen a területen, amit később részletesen kifejttek. Az akkor még Országos Környezetvédelmi és Területfejlesztési Hivatal elnökének 19/1977. számú határozata értelmében a terület rendeltetése:

- védje és őrizze meg a táj jellegzetes képét és jelentős természeti értékeit:
 - a tó vízfelületét,
 - a kiterjedt mocsár és nádas területeket,
 - a mocsárréteket, szikes legelőket és erdőket,
 - ezen élőhelyek természetes növény- és állatvilágát,
- biztosítsa a védett madarak háborítatlan fészkelését és vonulását,
- őrizze meg a táj kulturális emlékeit,
- biztosítsa a tudományos kutatás természeti feltételeit,
- természeti környezet megőrzésével segítse elő a szabadban történő felüdülést élményszerzést és tudományos ismeretterjesztést,
- környezetvédelmi mintaterületként szolgálja természeti környezetünk védelmét.

A nemzeti park élővilága rendkívül gazdag, különösen az ott megfigyelhető madárfajok sokasága tekintetében szerzett nagy elismertséget nemzetközi viszonylatban is. Halfaunáját 32 különféle faj alkotja, a védett emlősökből 26 faj fordul itt elő.

2.6 Hanság bemutatása

A Fertő-tájat keleti irányba elhagyva hazánk egyik legnagyobb a Fertővel egykoron összefüggő lápterületére, a Hanság medencéjére érkezünk. A Hanság eredeti állapotában

egy hatalmas lápvilág volt, amely egységes vízrendszert képezett a Fertővel. Vadvizei, mocsarai, láperdői eszközforrása, valamint élelme volt a „Hany” emberének.

A sekély vízben élő dús, lágyszárú növényzet elhalt maradványai a vízborítás alatt tőzeggé alakultak, döntően meghatározva ezzel a Hanság talajviszonyait. A lecsapolások következtében a lápi vegetáció egyre inkább visszaszorult a legmélyebb fekvésű területekre, és egyre nagyobb területeket hódított meg magának a mező- és erdőgazdálkodás.

A sok emberi beavatkozás (tőzégbányászat, vízrendezési munkálatok) miatt a Hanság napjainkban kultúrtájjá szelídült. Szerencsére sikerült azonban megőrizni a tájképi megjelenési formájának egy részét, az élővilágának jellegzetes fajait (például: nagy kócsag, bölömbika, fehér tündérrózsa, békaliliom).

forrás: www.termeszetvedelem.hu

4. ábra Hanság

2.7 A Fertő-Hanság Nemzeti Park története

A Burgenlandi Tartományi Kormányzat az osztrák oldalon 1965-ben a tavat és környékét tájvédelmi körzetté nyilvánította, magyar oldalon pedig 1977-ben alakult meg a Fertő tó Tájvédelmi Körzet. A térséget az UNESCO MAB programja keretében 1979-ben Bioszféra Rezervátummá nyilvánította, 1989-től pedig a Ramsari Egyezmény nemzetközi jelentőségű vízi élőhelyei között is számon tartják. 1991-ben létrejött a Fertő-tavi Nemzet

Park, amely magába foglalta a Fertő tó magyar oldalát, a mellette elterülő rétekkel, szikes pusztákkal, valamint a Fertőmelléki-dombsor egy részét. Az ausztriai részen a nemzeti park 1993-ban alakult meg a Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel néven.

A közös nemzeti parkot pedig 1994 tavaszán jelképes határnyitás kíséretében adták át, és azóta is a két ország természetvédelmi szakemberei a nemzeti park feladatait összehangoltan végzik. Az ő munkájukat a Nemzeti Park Társaság irányítja és ellenőrzi folyamatosan.

„A természet nem ismer határokat”- Franz Vranitzky osztrák kancellár

A Fertő táj nemzetközi elismerést bizonyítja, hogy 2001 decemberében a World Heritage

forrás: www.fertopart.hu

5. ábra A Fertő-Hanság Nemzeti Park címere

Convention (WHC) alapján világörökségi rangot kapott az egész Fertő-táj, a magyar és osztrák nemzeti parkokkal és a hozzájuk kapcsolódó part menti településekkel együtt.

2.8 A nemzeti park kialakítása

A nemzeti park kialakításánál a magyar és osztrák szakemberek a Természetvédelmi Világszervezet (IUCN) előírásait figyelembe véve, három zónát hoztak létre:

- Természeti vagy natúr-zóna, amely a nemzeti parknak a fokozottan védett, érintetlen területeit foglalja magába. Ezeken a területeken a minimális emberi

tevékenység folyhat. Ennek minimum 1000 hektár nagyságúnak kell lenni. A Fertő táj natúrzonája 2618 ha.

- Megőrző zóna, ahol továbbra is folyhat a hagyományos, természetkímélő gazdálkodás (legeltetés, kaszálás, nádaratás)
- Idegenforgalmi vagy ütköző zóna, ami magába foglalja a part menti részeket, településeket, a Fertőrákosi-öböl idegenforgalmi szempontból jelentős területeit. Ezeken a területeken a táj-és környezetvédelmi előírások betartása a legfontosabb.

2.9 Jogszabályi háttér

2.9.1 Törvények

A természetvédelemre, a nemzeti parkokra vonatkozó fontosabb jogszabályok:

- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény;
- A környezetvédelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény;
- A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény;
- A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény;

2.9.2 Kormányrendeletek

A nemzeti parkokra vonatkozó fontosabb kormányrendeletek:

- A környezetvédelmi, természetvédelmi, vízvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 481/2013. (XII. 17.) Korm. rendelet;
- A környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet;
- A természet védelmét szolgáló egyes támogatásokra, valamint kártalanításra vonatkozó részletes szabályokról szóló 276/2004. (X. 8.) Korm. rendelet;
- A természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról szóló 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet;

- A környezetvédelmi és vízügyi miniszter irányítása, illetve felügyelete alá tartozó szervek fontos és bizalmas munkaköreinek megállapításáról és a nemzetbiztonsági ellenőrzés szintjéről szóló 5/2007. (II. 23.) KvVM rendelet;
- A nemzeti parkok övezetekbe való besorolásáról és az egyes övezetekre vonatkozó általános természetvédelmi előírásokról szóló 134/2013 (XII. 29.) VM rendelet

3 Természetvédelem a Fertő-Hanság Nemzeti Park területén

3.1 Természetvédelem fogalma

A természetvédelmen a kibontakozásától eltelt első száz évében elsősorban a tudományos és kulturális szempontból kiemelkedő jelentőségű természeti értékek megőrzését, védelmét és meghatározott célú fenntartását értették. Az utóbbi évtizedekben a természetvédelem fogalma kibővült és a hagyományos értelmében vett tudományos és kulturális mellett mind jobban figyelembe veszi az idegenforgalmi, oktatási, ismeretterjesztési, természetjárási, sportolási, egészségügyi, üdülési, sőt még a gazdasági szempontokat is. [Rakonczay 1998]

3.2 Természetvédelem céljai

A természetvédelem céljai a lakosság, a társadalom irányában bírnak jelentőséggel. A célok szolgáltatás jellegűek, amelyeket a természetvédelem hivatásos dolgozói akkor tudnak elérni, ha főképpen technikai jellegű munkaköri feladataikat végrehajtják.

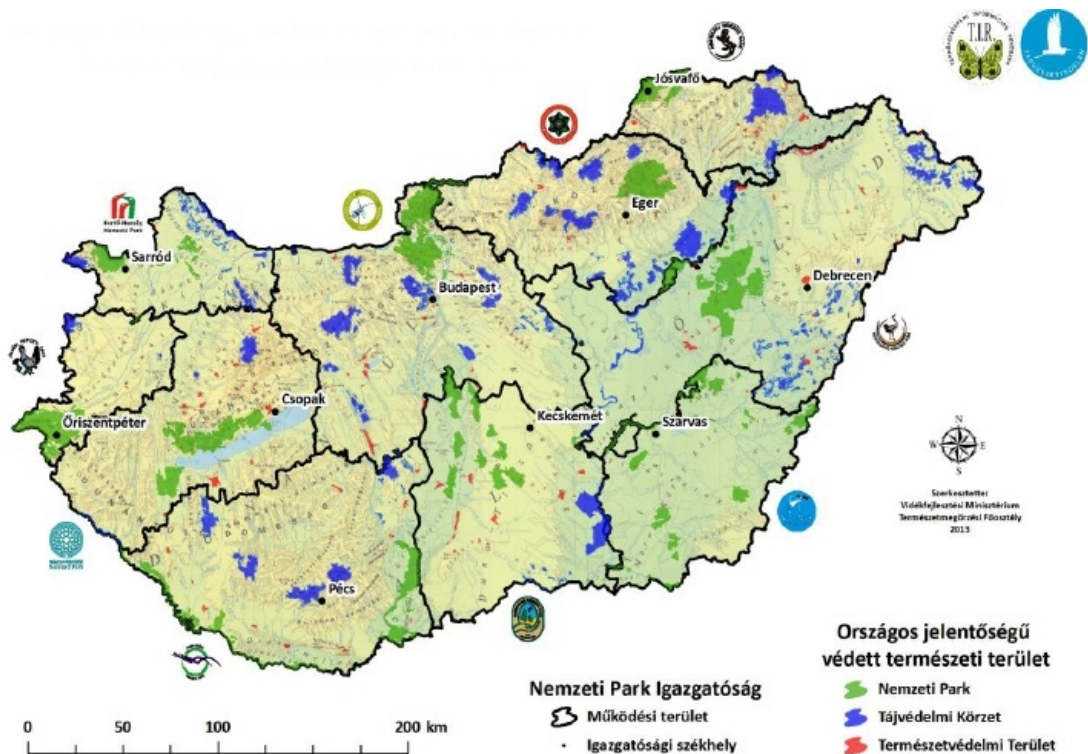
A természetvédelem célja a tudományos és kulturális szempontból jelentősebb természeti értékek természetes vagy ahhoz közel álló állapotban és természetes változási folyamatban való megőrzése, fenntartása és bemutatása révén azok közkinccsé tétele.[Rakonczay 1998]

1. sz. táblázat

Természetvédelmi kategória	Terület (ha)
Nemzeti parkok	480 698
Tájvédelmi körzetek	336 875
Országos jelentőségű természetvédelmi területek	30 567
Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek összesen	848 140
Helyi jelentőségű védett természeti területek	46 139
Védett természeti terület mindösszesen	894 279

forrás: kormány.hu

A védett természeti területek kiterjedése (2013)

forrás: www.kormany.hu

6. ábra Az ország jelentőségű védett természeti területek Magyarországon

3.3 A birtokrendezés célja

A birtokrendezés célja az, hogy a termőföld tulajdoni és használati viszonyait átalakítsák egy olyan fenntartható agrárfejlődés alapelveire építve, amely hosszabb távra biztosítja:

- földhasználattal egyező magántulajdont,
- a versenyképes mezőgazdasági termelőegységek létrehozását,
- a birtokszerkezet állandó javítását megfelelő állami cél- és eszközrendszer alkalmazásával,
- ökológiai gazdálkodásra való áttérést,
- térségi integrált vidékfejlesztési programok végrehajtását,

- természeti értékeink és környezetünk védelmét,
- erdők esetében a gazdaságon művelhető erdőterületek kialakítását és az üzemtervszerű erdőgazdasági tevékenységét.

4 Natura 2000

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunkkal nemcsak az ország gazdasági vonalait érintik az EU-s szabályok, hanem például az EU természetvédelmét szolgáló jogszabályok és velük a kötelezettségek is. Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozáskor vállalta, hogy az Unió jogrendjét a hazai szabályozásba építi.

A Natura 2000 egy összefüggő európai ökológiai hálózat, ami az Európai Unió hozott létre. A közösségi jelentőségű természetes élőhely típusok, a közösségi jelentőségű állatok és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megoldását, és hozzájárul a kedvező természetvédelmi helyzetük helyreállításához, illetve fenntartásához. Ezek a területek az európai jelentőségű ritka és kipusztulással fenyegetett fajok valamint élőhelyeik alkotta természeti területek hálózata. A Natura 2000-es területek kijelölésének célja a fajok és az élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése illetve visszaállítása az adottságokhoz igazodó gazdálkodási formák támogatásával.

forras: www.natura2000.hu

7. ábra NATURA 2000

A Natura 2000 a terület kijelölést kizárólag ökológiai szempontok alapján végzi, a madárvédelmi (79/409/EKG) és az élőhely védelmi (92/43/EGK) európai uniós irányelvek figyelembevételével.

A *madárvédelmi irányelv* célja, hogy a tagállamok területén, a természetes módon előforduló madárfajokat védje. Olyan régiók számítanak bele, amelyek különleges madárvédelmi területnek számítanak. Az 1. mellékletben összefoglalt, a tagállamok területén rendszeresen előforduló és átvonuló fajok nagy állományainak ad otthont, illetve azokat a területeket, amelyek a vízimadarak szempontjából jelentős vizes élőhelyeket jelentenek.

Az *élőhely védelmi irányelv* célja, a fajok és élőhely típusok hosszú távú fennmaradása, a biológiai sokféleség megóvása, valamint az élőlények természetes elterjedésük szinten tartásával vagy növelésével.

Ez a két irányelv alapján, országunk köteles volt közösségi jelentőségű természetes élőhelyei, valamint állat- és növényfajai védelmében területeket kijelölni, amelyek így a Natura 2000 részévé váltak. 2004-re az Európai Unióhoz való csatlakozás évében az országnak több mint 21% lett Natura 2000 terület. Az eredetileg is védett terület csaknem mindegyike bekerült az ökológiai hálózatba, és ezen kívül még körülbelül 1.2 millió hektár nagyságú terület élvez védeltséget.

2. sz. táblázat

Megnevezés	Natura 2000 területek		
	száma	területe	Hazánk területének százalékában
	<i>db</i>	<i>1000 hektár</i>	%
Különleges madárvédelmi területek	56	1 374,57	14,77
Különleges természetmegőrzési területek	479	1 444,36	15,51
A két területtípus között az átfedés		823,95	
Natura 2000 területek összesen	525	1 994,98	21,39

forrás:www.kormany.hu

Natura 2000 hálózat kiterjedése Magyarországon

Natura 2000 területek 20%-a szántóterület, 20%-a erdő, 40%-a gyepek, a többi része pedig tó és egyéb vizes terület. [www.natura2000.hu]

4.1 Natura 2000 fenntartási tervek a Fertő-Hanság Nemzeti Park területén

A fenntartási terv egy intézkedés, amely a közösségi jelentőségű és kiemelten közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhely típusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, helyreállítását valamint fenntartását szolgálja. A Natura 2000 fenntartási tervek stratégiai dokumentumok, amelyekben egységesen össze van foglalva a területek célkitűzéséhez illeszkedő, valamennyi szakterületet érintő fenntartásin és fejlesztési javaslatok. A fenntartási tervekben foglaltak a gazdálkodók számára nem tartalmaz kötelező előírást, de az azokban foglalt kezelési javaslatok, ajánlások alkalmazása különböző csatornákon valósul meg, amelyeket például támogatási jogszabályok, vagy egyes pályázati konstrukciók tesznek lehetővé.

A tartalmi követelményeit, előírásait és egyeztetésének módját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Korm. rendelet határozza meg.

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatósága sikeres pályázatot nyújtott be az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a 43/2012.(V. 3.) VM rendelet szerinti pályázatra.

5 kiemelt jelentőségű természet megőrzési terület fenntartási terve készül el az elnyert támogatásból:

- Péri repülőtér
- Repce-mente
- Rába
- Hanság
- Szigetköz

A fenntartási tervek elkészítésének céljai:

- A gazdálkodók, terület felhasználók, földtulajdonosok - akiket a Natura 2000 terület érint - a természetvédelmi szempontok közérthető módon váljanak bemutatathatóvá.
- Olyan gazdálkodási előírások fogalmazódjanak meg, amelyek betartásával a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában.
- A nyílt tervezési folyamatokba a konfliktusok felismerhetővé váljanak és tanulságként szolgáljanak a jövőben [www.ferto-hansag.hu]

4.2 A Natura 2000 helyrajzi számok listája

A Natura 2000 hálózat által érintett területek helyrajzi számainak átdolgozott listája 2006 decemberében, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter 45/2006 (XII. 8.) KvVM rendelet mellékleteként hozták nyilvánosságra. E rendelet helyébe 2010-től a 14/2010 (V.11.) KvVM rendelet lépett. Az érintett területeket mellékletenként csoportosították, különleges madárvédelmi területek, különleges természet megőrzési területek és kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület szerint. A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek mellékletként csatolom szakdolgozatomhoz.

A helyrajzi számok között a dokumentumon belül egyszerűen lehet keresni, a helyrajzi szám ismeretében vagy az érintett települések alapján. A rendelet térképszelvényeket tartalmazó részei a Magyar Közlöny oldaláról letölthetők, illetve az azóta változó térképi állományok is megtalálhatóak. [www.natura2000.hu]

5 Mérés a kiválasztott mintaterületeken

A terepi méréseket több napon keresztül végeztem. Két mintaterületet választottam ki a mérés végrehajtásához, mindkettő terület a Fertő-Hanság Nemzeti Park területéhez tartozik.

A mérések során egy műholdas helymeghatározásra alkalmas vevőkészüléket használtam, valamint térképet, amit a nemzeti park földügyeivel foglalkozó munkatársa, külső konzulensem rendelkezésemre bocsájtott. Segítségemre volt még az igazgatóság munkatársa Kugler Péter, aki a helyszínekre elkísért. Természetesen az ő helyismeretével könnyen oda találtunk a kiválasztott mintaterületekhez. A mért koordinátákat a helyszínen folyamatosan írtam, mivel csak két földrészletem volt ezért kevés töréspontot kellett bemérnem.

Az egyetemtől kölcsönzött Astech MobileMapper 10 vevőkészüléket használtam a felmérések során, aminek a használata egyszerű volt.

A készülék több munkanapra elegendő tápellátással bír (kb.20 óra). Valós idejű adatgyűjtésben 2 méter alatti, utófeldolgozással pedig 50 cm alatti pontosság érhető el vele.

A vevőkészülék teljes körű térképészeti (adatgyűjtés, terület mérés, térképek készítése és frissítése) megoldásokat nyújt, illetve használata is egyszerű. Miután bekapcsoltam a GPS-t egy ábrán mutatta a műholdak elhelyezkedését, valamint kiírta a műholdak számát, az EOV koordinátákat és a pont megbízhatóságára utaló DOP értéket.

A DOP jelentése: „A DOP (Dilution of Precision = „pontosság hígulása”) érték a mérés középhibájának – a GPS vevő és a műholdak egymáshoz viszonyított geometriai elhelyezkedéséből adódó – növekedést fejez ki. A mesterséges holdak folyamatos mozgása következtében az egy álláspontra vonatkozó DOP érték is folyamatosan változik az időben.” [Busics 2010]

A mérés közben a DOP értéket folyamatosan figyeltem, ideális esetben 2 körüli az értéke. Minél kisebb az értéke, a műholdjelekből számított távolságok által végzett metszések geometriája annál jobb, vagyis a helymeghatározás annál pontosabb. A készülék kijelezte mind a vízszintes (HDOP), mind a magassági (VDOP), valamint ezek együttesen vett PDOP értéket.

A mérések során folyamatosan kellett néznem a DOP értéket, és törekednem kellett arra, hogy minél kisebb legyen. A koordinátákat csak akkor jegyeztem fel, ha az érték minimum 2 alatt volt.

5.1 A Fertő-Hanság Nemzeti Park és a választott mintaterületek bemutatása

A nemzeti parkot legjellemzőbb vonásait, elhelyezkedését, nagyságát, domborzatát már az előzőekben részletesen ismertettem ezért most csak Sarród és Lipót községekről szeretnék írni röviden.

5.2 Sarród elhelyezkedése

Sarród község Győr-Moson-Sopron megyében helyezkedik el, a Sopron – Fertőd kistérségben. A Fertő-Hanság Nemzeti Park igazgatóságának központja.

5.3 Lipót elhelyezkedése

Lipót Győr-Moson-Sopron megyében a Szigetközi Tájvédelmi körzethez tartozik. A községet északról határolja a 68 h területű Holt-Duna, ami a vízimadarak fészkelő és élőhelye.

5.4 Művelési ág változás, telekalakítás

A telekalakítást és a művelési ág változást egy földrészleten végeztem el, ami Sarród község külterületén lévő 0147/2 helyrajzi számú földrészlet volt.

A művelési ágak mai szerkezete hosszan tartó folyamat eredménye. A művelési ágak kialakulását sok tényező befolyásolja, mint például maga a művelés, a gazdasági, társadalmi fejlődés, birtokpolitika, az agrárpolitika valamint a törvények és jogszabályok. A művelési ág megváltoztatása azt jelenti, hogy az egyiknek a másikkra történő cseréjéről kell döntenie úgy, hogy a területre vonatkozó követelmények megmaradjanak, illetve távlati célokat szolgáljanak.

A mérés során bemértem a földrészlet töréspontjait. A kiválasztott területem szántó művelési ágú terület volt eredetileg, szántó 5 minőségi osztályú.

A nemzeti park egy major kialakítását tervezte ezen a földrészleten, amit úgy lehet megvalósítani, hogy a földrészlet egy részét művelés alól kivonják.

A termőföld más célú hasznosítással járó építés, beruházás céljára csak kivételesen - leginkább a gyengébb minőségű területek igénybevételével – lehet felhasználni, ezért is választották ezt a területet. A termőföldről szóló 1994.évi LV. tv. előírja, hogy a terület természetvédelem alatt álló termőföld, a művelés alól kivonáshoz az illetékes földhivatal és természetvédelmi hatóság engedélye is szükséges. A kérelemhez mellékelni kell a földmérési alaptérképnek más célú hasznosítására tervezett területet feltüntető másolatát és az ehhez tartozó területkimutatást is.

Fontos, hogy a természetvédelmi terület kivonásánál több tényezőt kell figyelembe venni. Tájvédelmi követelményeknek akkor felel meg a védett természeti területen az új beépítésre szánt területen az új beépítés, ha igazodik az új beépítési módhoz, mérethez, stílushoz. Ezeket a követelményeket az alábbi szabványok tartalmazzák: MSZ 20376-1-5:1999, MSZ 20376-7-10:2007.

forrás: saját felvétel

8. ábra Terepi mérés

A kiválasztott mintaterületen egy major építése a cél, mint azt az előbbiekben leírtam, ami a mezőgazdasághoz, elsősorban a gazdálkodáshoz, termék tárolásához fontos. Az irodai feldolgozásnál a változási vázrajz készítéséhez az ITR 4 szoftvert használtam. A dolgozatomhoz mellékelem a változási vázrajzot területkimutatással, amit 1:4000 méretarányba készítettem el, a koordinátajegyzéket valamint a műszaki leírást.

5.5 Kisajátítás

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság működési területéhez tartozó védett területek a rendszerváltásig nagyjából állami gazdaságok és szövetkezetek használatába volt, valamint kevés terület pedig magántulajdonban. A privatizáció után a termelő szövetkezetekről és a kárpótlásról szóló törvények életbelépése után a szövetkezeti tulajdonban lévő és a földalapokba nem helyezett védett területeken lévő földeket átadás jogcímen a szövetkezetekről szóló 1992. évi II. törvény 15§-nak (5) bekezdése alapján, illetve az állami gazdaságok használatában lévő védett területek Vagyon Átadó Bizottság (VÁB) által határozatokkal a nemzeti parkok kezelésébe kerültek.

Az 1995. évi XCIII. törvény alapján, amely a védett természeti területek helyreállításáról szól azokat a magántulajdonban lévő védett és védelemre tervezett területeket, amelyek részarány-kiadás vagy kárpótlás útján kerültek magánkézbe ki kell sajátítani az állam javára és az Igazgatóság vagyonkezelésébe vonni. Az állami tulajdonba vonás kikerülése akkor lehetséges, ha természetvédelmi szempontból nem olyan jelentős a terület. A gyakorlatban a kisajátítás úgy történik, hogy a költségvetésben minden évben meg van a keret, amelyet védett és védelemre tervezett területek megvásárlására fordítható.

Ebből az összegből a nemzeti park megveszi azokat a földterületeket, amelyek a védettség szempontjából kiemelkedően fontos. A nemzeti parkoknak elővásárlási joguk van a védett területek megszerzéséhez, amit a természetvédelemről szóló 1996. évi LIII. törvény ír le.

A kiválasztott terület Lipót településen található 064/2 helyrajzi számú földrészlet. A kisajátításkor természetesen nemcsak ezt az egy földrészletet sajátították ki az Igazgatóság részére, hanem összesen 8 földrészletet. Ezek a földrészletek: 057, 058/1, 058/2, 060/1, 060/3, 062, 064/1 és a 065/2.

A területeknek a földhasználati jogosultja mindegyik esetben a Lipóti Mezőgazdasági és Szolgáltató Szövetkezet volt.

A kisajátítás megkezdéséhez a Fertő-Hanság Nemzeti Park egy kérelmet nyújtott be a Mosonmagyaróvári földhivatalba. A kisajátítási kérelemről értesült a földhasználó. A földhivatal intézkedett a kisajátítási eljárás megindításának bejegyzéséről.

A kisajátítási eljárásban egy szakértő is részt vett, aki felbecsülte a kisajátítandó földrészleteket. A szakértői díjat a kisajátítást kérőnek, azaz az Igazgatóságnak be kellett fizetni.

A kisajátított ingatlanok a Magyar Állam tulajdonába és a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásába kerültek. Az Igazgatóság befizette a megállapított kártalanítást a Lipóti Mezőgazdasági és Szolgáltató Szövetkezetnek.

Ebben az esetben is, mint a művelési ág változásánál a szakdolgozathoz mellékeltem a kisajátítási munkarészeket: változási vázrajzot a területkimutatással, koordináta jegyzéket és a műszaki leírást.

Mindkettő feladat irodai elvégzéséhez figyelembe vettem a jelenlegi kormányrendeletet, a 25/2013.(IV.16) VM rendeletet, amely az ingatlan-nyilvántartási célú földmérési és térképészeti tevékenység részletes szabályairól szól.

6 Természetvédelmi területek nyilvántartásai, vagyonkezelés

6.1 Természetvédelmi Információs Rendszer

A Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) a természetvédelem központi, a Vidékfejlesztési Minisztérium által koordinált nyilvántartása. A TIR az állami természetvédelem intézményeinek munkáját segítő, komplex térinformatikai támogatással megvalósuló szakmai információs rendszer. Ez a rendszer a központi és területi államigazgatási szervek természetvédelmi szakmai adatbázisainak (tájképi-, természeti és kultúrtörténeti értékek, földtani, növénytani, állattani, ökoturisztikai létesítmények) számítógépes nyilvántartása, amely az Európai Unió rendszerekkel is kompatibilis (adatgyűjtés, adatfeldolgozás, adattárolás) egységes térinformatikai rendszer.

A területi és központi államigazgatási szervek természetvédelmi tevékenységének szakmai és tudományos megalapozását jelenti a TIR. A jelenlegi műszaki infrastruktúrája EU Átmeneti Támogatás program finanszírozásában valósult meg.

2013 februárjától a TIR üzemeltetését a Nemzeti Környezetügyi Intézet (NEKI) vette át.

A természetvédelmi szakma informatikai igényeinek magas színvonalú kiszolgálása

forrás: www.termeszetvedelem.hu

9. ábra Természetvédelmi Információs Rendszer felépítése

mellett a rendszernek további fontos funkciója a lakosság tájékoztatása a védett természeti területekről, természetvédelmi tudnivalókról.

A TIR kialakítása és működtetése törvényi kötelezettség. A természetvédelemről szóló 1996. évi LIII. Törvény 67. § (1) bekezdése írja elő a természet védelmével kapcsolatos egységes, a nemzetközi követelményeknek is megfelelő információs rendszer működtetését.

A TIR feladatai a földrajzi helyhez kötődő adatok gyűjtése és tárolása (a védett objektumok), az egységes adatok kezelése (nyilvántartások vezetése), elemzés és a megjelenítés. A TIR hálózata egy országos és 10 területi központtal működik. Az országos központ feladata az, hogy a területi központok adatait országosan összesítse és feldolgozza, biztosítsa az egységes működéshez szükséges központi törzsadatok frissítését, illetve a természetvédelmi hatóságok adatokkal történő ellátása és más hatóságok (önkormányzat, magánszemélyek, beruházók) tájékoztatása. A területi központok feladata, hogy biztosítsák az adatok gyűjtését, az előzetes minősítést, feldolgozását és emellett kiszolgálják az érintett nemzeti park igazgatóságok helyi felhasználóit.

A TIR működését különböző forrásokból származó háttéradatok (légifelvételek, topográfiai térképek, űrfelvételek, talaj térképek), az ingatlan-nyilvántartási és az erdészeti adatok biztosítják. Ezekre az adatok épülnek rá a természetvédelem saját forrásból származó adatai (élő és élettelen természeti értékek).

A rendszer alapját egy hatalmas adatbázis az úgynevezett Természetvédelmi Alapobjektum nyilvántartó Rendszer (TAR) képezi. Ez egy központi, egységes objektum alapú nyilvántartás, amely a TIR magjaként biztosítja a teljes TIR beillesztését. Az itt tárolt alapadatokat a természetvédelmi adatbázisok 7 tematikus modulba szervezve használja. Ezek a modulok a következők, ahogy az 1.2-es ábra mutatja: biotikai, védett értékek, erdészeti-nyilvántartás, ingatlan nyilvántartás, vagyongazdálkodás, természetvédelmi kezelés, területhasználat, esemény kezelés és vezetői döntés előkészítés.

A rendszer moduljainak adatfeltöltése és napi használata nemzeti parkonként eltérő mértékű. Az alapadat hiány helyi, regionális szinten jelentősen nagyobb. A rendszer jelenleg több mint 4 millió adatot tart nyilván.

A TIR rendszer adatfeltöltésével, valamint állandó adatkapcsolatainak biztosításával elérhető az, hogy az állami nyilvántartások egymással összehangoltan működjenek,

	VM központ	ANPI	BFNPI	BNPI	DDNPI	DINPI	FHNPI	HNPI	KMNPI	KNPI	ÖNPI
Földrészletek	235221	19108	88239	41713	20889	18699	17132	24168	19865	239485	40892
Alrészletek	285388	22978	103318	48124	28684	24576	19981	33699	23650	328352	45362
Fajok előfordulásai	143967	18159	34863	85390	6511	469	11522	87331	2134	48601	13080
Helyi védett területek	173	25	23	25	60	5476	148	68	56	23	3
Lápok	795	859	806	798	874	527	20	798	650	794	106
Natura2000	540	545	522	522	525	8766	16	522	41	522	15
Országos jelentőségű védett természeti területek törzskönyve	477	329	320	333	373	13	20	329	19	325	15
ÖSSZES védett objektum	57386	35580	39214	34040	34195	34080	34102	34700	23629	33038	25633

forrás: www.kormany.hu

10. ábra A Természetvédelmi Információs Rendszer adatkészlete

ezáltal a nyilvántartások pontosságát és megbízhatóságát növelik. A TIR alapmoduljai mellett létezik a közönségszolgálati modul, amely az interneten történő publikus adatok közléséért felelős szervezeti egység. A Közönségszolgálati modulján érhetők el az új Natura 2000 térképek is. A felhasználók a rendszer segítségével a védett természeti objektumaival kapcsolatos információt tölthetnek le, valamint jeleníthetnek meg interaktív térképen, vagy

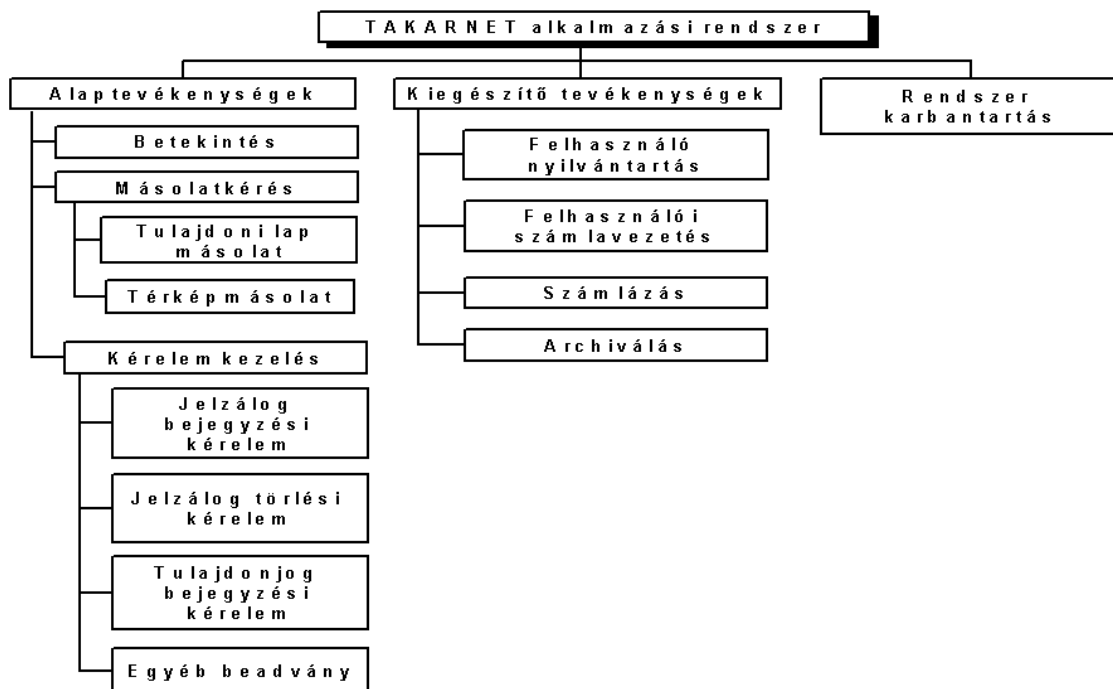
az oldalról kiindulva közvetlenül a Google Earth felületen tekinthetik meg a modul által szolgáltatott objektumokat. [Takács 2008]

6.2 Földnyilvántartás, ingatlan-nyilvántartás

Az ingatlan-nyilvántartás tartalmazza az ország valamennyi ingatlanának a jogszabályokban meghatározott adatait, az ingatlanokhoz kapcsolódó jogokat, a jogi szempontból jelentős tényeket valamint a bejegyzett személyek szükséges személyes adatait. [Dömsödi 2003]

6.3 TAKARNET

Takarnet hálózat létrejöttének elsődleges szerepe az volt, hogy biztosítsa a földhivatali adatok országos szintű elérését és szolgáltatásait. Emellett a hivataloknak egymással való valamint külső felhasználókkal (regisztrált fizetett felhasználók) történő összekapcsolása volt a cél. A hálózat kiépítésével és a földhivatali adatbázisok létrehozásával elérhetővé vált, hogy elektronikus úton történjenek a földhivatali szolgáltatások. A Takarnet hálózat ötletének kidolgozására 1996-ban került sor. A Takarnet egy zárt számítógépes hálózat, amely szigorú és korlátozott hozzáférést biztosít a felhasználók számára. A külső felhasználók védett átjárókon át juthatnak el a hálózatban a számukra engedélyezett szolgáltatásokhoz. A hálózatnak feladata, hogy biztosítsa a járási földhivatalok viszonylag

forrás: www.foldhivatal.hu

11. ábra A Takarnet alkalmazási rendszere

olcsó és egyszerű elérését a különböző felhasználói csoportok számára valamint, hogy az ügyfélforgalom és adatforgalom automatikusan követhető legyen statisztikai és igényfelmérés céljából. A rendszer központi felügyeletét a Földmérési és Távérzékelési Intézet látja el. Fontos megjegyezni, hogy régebben csak az adott körzethez tartozó

települések adatai, térképei voltak elérhetőek, addig mostanra már az egész ország településeinek adatai elérhetőek bárhol. [www.foldhivatal.hu]

6.4 Ingatlan-nyilvántartás a TIR-ben

Az előzőekben leírtak alapján tudjuk, hogy az ingatlan-nyilvántartás a Természetvédelmi Információs Rendszer egyik alapmodulja. A TIR rendszerében a modul feladata, hogy biztosítsa a helyrajzi számokhoz kapcsolódó adatokat az előbb felsorolt modulokhoz, illetve a hatósági, valamint a vagyonkezelési feladatokhoz. Kezeli a különféle közigazgatási egységeket, illetve több országos fedésű térinformatikai nyilvántartást. Működése térinformatikai alapú. A modulnak lehetővé kell tenni a nemzeti parki és az országos szintű statisztikák készítését, valamint biztosítani kell a saját adatok és a helyrajzi számok kölcsönös egymáshoz rendelését, mint például a különböző védettségi kategóriákhoz való tartozást. Ezenkívül kapcsolatot kell biztosítani a nemzeti parkok és a Vidékfejlesztési Minisztérium között, valamint a földhivatali digitális állományokhoz (TAKAROS), illetve a MEPAR rendszerhez. Ezek mellett még fontos megjegyezni, hogy az ingatlan nyilvántartás adatbázisai beépíthetők a TIR- be.

6.5 Természetvédelmi kezelés

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 36. § (2) bekezdése, ami alapján természetvédelemi kezelésnek minősül a védett természeti érték, terület felmérése, megóvása, őrzése, bemutatása, fenntartása, nyilvántartása illetve helyreállítását célzó valamely tevékenység. [www.termeszetvedelem.hu]

6.6 Természetvédelmi vagyonkezelés

A természetvédelmi vagyonkezelés olyan vagyongazdálkodási tevékenység, amely védett természeti területeken folyik és célja, az állami feladatok - azaz a természet megóvása-hatékony ellátása, a természeti vagyon állagának és értékének védelme, megőrzése valamint értékének növelése.

A természetvédelmi célú vagyonkezelés elsődleges célja az állami tulajdonban álló földrészekeken természetvédelmi közcélok megvalósítása, a tájképi, kultúrtörténeti

értékek megőrzése, védelme, valamint értékének fenntartható módon való növelése, továbbá az élő és élettelen természeti értékek megóvása.

A nemzeti park igazgatóságok vagyonkezelésében lévő védett és védelemre tervezett természeti területek kiterjedése 2012. december 31-i állapot szerint 290 466 hektár, amelynek 61%-a gyeplő, 10%-a szántó, 29%-a pedig egyéb művelési ágú terület.

A alábbi táblázat megmutatja, hogy a 2012 december 31.-ig mekkora a területi kiterjedése a nemzeti park igazgatóságok vagyonkezelésében lévő védett és védelemre tervezett területeknek.

3. sz. táblázat

Nemzeti park igazgatóságok	Terület (hektár)
Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság	13 168,9
Balaton-felvidék Nemzeti Park Igazgatóság	13 154,8
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság	30 613,7
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	17 794,2
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	14 237,3
Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	12 196,6
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	100 584,3
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság	52 879,0
Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	32 849,7
Órségi Nemzeti Park Igazgatóság	2 988,0
Összesen	290 466,4

forrás: www.kormany.hu

A nemzeti parkok vagyonkezelésében lévő védett és védelemre területei

A nemzeti parkok a vagyonkezelésükben lévő területeknek közel 54%-án, 156 037 hektáron jelenleg is haszonbérleti szerződések útján, a gazdálkodók bevonásával végzik a természetvédelmi kezelést.

A természetvédelmi érdekek érvényesítése a vagyonkezelői jogok gyakorlása útján valósítható meg a legjobban, ami azt jelenti, hogy a nemzeti parkok célja, hogy az igazgatóságok vagyonkezelésében álló védett természeti területek növekedjenek.

Az igazgatóságok feladataihoz sorolható a fenntartható, környezetbarát park és infrastrukturális háttér kialakítása, fejlesztése, valamint az állattartás körülményeinek

javítása. Kedvező állatlétszám kialakítása alapkövetelménye a területek kedvező természeti állapotának megőrzése érdekében.

A nemzeti parkok tevékenységeinek fontos célja a természetközeli gazdálkodás példaértékű gyakorlati megvalósításával a jelenlegi szerepüket tovább erősítve mintagazdaságként megjeleni a térség szereplői előtt, valamint, a haszon megszerzése soha nem mehet az ökológiai célok rovására. Fenn kell tartani a gazdálkodókkal a haszonbérleti szerződések megkötése során meghatározott együttműködés eredményeit, a helyben lakó, állattartó családi gazdálkodók kezelési feladatok ellátásába való bevonását.

A védett területek és ezen belül a nemzeti parkok területének egy része részben állami tulajdonban, azon belül nemzeti park igazgatósági vagyonkezelésben vannak.

A nemzeti parkok vagyonkezelési tevékenységeik korlátozva vannak a természetvédelmi oltalom miatt. A tevékenységek sajátossága a természetvédelmi kezelésből eredő földterületek természetvédelmi kötelezettségek, az őshonos háziállatok génrezervátumként való fenntartása, illetve a barlangok különleges vagyonkezelési tevékenységének ellátása képezi. A védett természeti területeken az állatállományok a természetvédelmi érdekeknek megfelelő területgondozást, területfenntartást és ezzel a természetvédelmi kezelést is biztosítják.

A 2007-ben elfogadott 10 éves hosszú távú természetvédelmi vagyonkezelési terveinek lejáratával gondoskodniuk kell az igazgatóságoknak a kitűzött célok teljesítéséről valamint az új tervek kidolgozásával. [www.termeszetvedelem.hu]

A nemzeti parkok vagyonkezelői feladatköre

- a vagyonkezeléssel összefüggő természetvédelmi és egyéb jogszabályok, valamint más jogi erővel nem bíró szabályok, illetve a nemzetközi egyezmények betartása, betartatása
- a természetközeli, természetkímélő és hagyományos (tájjellegű) gazdálkodási módok bevezetése, bemutatása, terjesztése, fenntartása
- a védett és védelemre tervezett természeti területek és azok természetvédelmi értékeinek vagyonkezelési tevékenység ellátásával történő megőrzése, gyarapítása, helyreállítása és fenntartása

- példamutatás más védett természeti területen gazdálkodóknak, a vagyonkezelőknek és haszonbérlőknek
- vagyonkezelési tevékenység összehangolása más szakterületekkel, vízgazdálkodással, közlekedéssel, erdészettel valamint az oktatás, nevelés, szemléletformálás, és ökoturizmus feladataival

6.7 Vagyonkezelés a TIR-ben

A nemzeti parkok igazgatóságai a vagyonkezelési nyilvántartásának vezetését és a vagyonkezelési adatszolgáltatást a Természetvédelmi Információs Rendszer egyik alapmoduljának alkalmazásával végzik, amelynek fejlesztése folyamatos feladat. Ebben a modulban információt kaphatunk az állatállomány és a haszonbérletekkel kapcsolatos adatok nyilvántartásáról. A TIR segítségével térinformatikai kapcsolatot létesít a haszonbérleti szerződések és a kiadott/bérelt területek térképei között. A modul feladata a haszonbérletek és a természetvédelmi vagyonkezelésben lévő állatok nyilvántartásán túl a kapcsolódó szerződések, építmények és épületek, a vadászati joghoz, agrártámogatások igényléséhez és a vízgazdálkodási társulatok tevékenységéhez kapcsolódó adatok nyilvántartása. Elvárás az adatbázissal szemben az, hogy csatlakozzon a kincstári-vagyoni kataszterhez. [www.termeszetvedelem.hu]

6.8 Tulajdonviszonyok a nemzeti parkok területén

A tulajdonviszonyok általában állami tulajdonúak, de ettől eltérőek is lehetnek, mint amiről már az előző fejezetben írtam. Lényegük, hogy a természeti értékek fennmaradását kell biztosítani és a helyi lakosság támogatását kell megnyerni. A nemzeti parkok alapvető célja az lenne, ha területeiket az IUCN irányelvek alapján és a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995.évi XCIII. törvény alapján minél nagyobb arányban állami tulajdonba vonnák

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság célja az, hogy a magántulajdonban lévő területeket is megvásárolja a jövőben az előbb említett törvény valamint irányelv alapján.

A nemzeti park tulajdonviszonyai: 23587 ha összterületből 9258 ha (39%) természetvédelmi kezelésben, 11543 ha (49%) egyéb állami kezelésben, valamint 2786 ha (12%) magántulajdonban van.

Fontos, hogy az állami tulajdonba vonás előtt figyelembe kell lenni arra, hogy az adott területen milyen tevékenység folyik. Azokon a nemzeti park területeken, ami közösségi magántulajdonba van.

7 Értékbecslés

A föld értékének meghatározása két részből tevődik össze: földminősítésből és földértékelésből.

A földértékelés fogalma

A föld különböző értékeket képvisel, használati értéket, közgazdasági értelemben vett értéket, forgalmi valamint környezeti értéket.

A földértékelés fogalma azt jelenti, hogy az adott terület termőföldre vonatkozó értékelése talajtani és ökonómiai szempontból épül fel.

A talaj adottságait közvetlen, az adatbázis legfőbb sajátossága az, hogy önmagában (az ökonómiai adatcsoport nélkül) is alkalmas legyen arra, hogy az adatokon alapuló módszer kidolgozásával egységes minősítési eljárást hozzunk létre. Az ökonómiai adatok közvetve, a föld más adottságai, földrajzi, közigazgatási helye, környezete és a termelés hozama alapján keletkeznek. Ökonómiai adatok legfőbb sajátossága az, hogy bonyolultabb összetettebb a meghatározásuk, mivel gyakran és gyorsan változnak, ezért ez az adatcsoport önmagában nem alkalmas földminősítési rendszer létrehozására. Az ökonómiai adatok a földek forgalmi értékében, napi földárban jutnak kifejezésre.

7.1 Földminősítés, talajértékelés fogalma

A földminősítés a természetes földminőséget, termőképességet fejezi ki a legjobb talajtípusok termékenységének viszonylatában. A földminősítés a földhasználat eredményességét minősíti. A termőföld értékelésében elsősorban a termelésre gyakorolt hatását kell vizsgálni, majd ezután (ha szükséges) az ökonómiai szempontokat értékeljük.

A talajértékelés gyakorlatban úgy történik, hogy a földértékelő, szakértő az ingatlan-nyilvántartásból kikéri a földrészlet földminőség adatait, majd a helyszíni vizsgálatokkal és ingatlanforgalmi adatokkal együtt állapítja meg az ingatlan, illetve a földrészlet földértékét. [Dömsödi 2007]

7.2 A földértékelés, földminősítés módszerei

- hozadéki kataszteri (aranykoronás) földértékelés
- mintateres-genetikus (felújított kataszteri) földminősítés
- talajtérképes-genetikus (új) földminősítés

Hozadéki kataszteri (aranykoronás) földértékelés:

Ez a módszer a földadókataszterhez kapcsolódik, amelynél a kataszteri tisztajövedelem meghatározása a cél. Ez a módszer az előbbi két adatbázisra koncentrálódott (talajra és az ökonómiai adatokra). A kiszámításhoz az alapot a földek termékenység szerinti talajosztályozása adta. A talajok minőség szerinti csoportosítása becsléssel történt. Az országot 12 részre, kataszteri területre, egy kataszteri területet pedig 20-40 becselőjárásra osztották fel. A becselőjárásokon belül 7 művelési ágot különböztettek meg, minden művelési ágra minőségi osztályokat állapítottak meg, művelési áganként maximum 8 lehetett. A talajcsoportokra járási mintatereket, majd ezekhez viszonyítva a községekben előforduló, a különböző talajminőségekre az úgynevezett községi mintatereket tűzték ki. A kataszteri tisztajövedelemre befolyást gyakorló talajtényezőktől függően állapították meg a minőségi osztályok számát. A kataszteri tisztajövedelem megállapítása csak az egyik tényezője volt a földek minőség szerinti osztályozásának. A másik tényező a különböző minőségi osztályba tartozó földek jövedelmezőségének meghatározása: az átlagos termésárak, átlagos terméseredmények és az átlagos költségek alapján. A két tényező jelenti az aranykoronát. Az aranykorona az elavult közgazdasági adatok miatt csak egyszerű számként mutatja a földek különbözőségét. Ez a fajta értékelési módszer van érvényben jelenleg is az ingatlan-nyilvántartásban, a földrészletek földminőségének megállapítása és nyilvántartása ez alapján történik. A földminőség meghatározásának tényező és adatai: a földrészlet területe, művelési ága, minőségi osztálya és aranykorona értéke.

A mintateres- genetikus (felújított kataszteri) földminősítés:

Ez a módszer volt az első próbálkozás a kataszteri földértékelés javítására. A módszer abból állt, hogy az új, korszerű talaj felvételezési módszertant a régi földértékelési rendszerre alkalmazták. A módszer sok hibát tartalmazott, amelyek csak munka közbe vagy a munka befejezése során derültek ki, ezért ez a fajta földminősítés csak 5 évig tartott. Pozitívuma, hogy a mintaterék talaj genetikai feltárások eredményei beépíthető volt egy új minősítés rendszerében. Jelentős érdeme az volt ennek a próbálkozásnak, hogy kidolgozásra került a „talaj értékszám”, „termőhely értékszám”rendszere.

A talajtérképes-genetikus (új) földminősítés:

Ez a földminősítési módszer alapjául szolgált egyrészt a már meglévő üzemi genetikus talajtérképek felújítása másrészt új talajtérképek készítése útján történt, illetve történhet. Ezek az új genetikus térképek nem községhatárosan készültek, hanem azonos méretű szelvényhatáros rendszerben, vagyis az Egységes Országos Térképrendszer (EOTR) alapján. Az alap az 1:10 000 méretarányú földmérési és topográfiai térképek síkrajza. Ezeket a térképeket oly módon kell elkészíteni, hogy használhatók legyenek a termőfölddel kapcsolatos alapvető feladatokhoz.

A talaj tulajdonságait a talajtérképezés során a talajtípus, altípus változat lehatárolásával kell megállapítani, ami művelési ágtól független. Vizsgálat alapján történik a talajtípusok valamint a talajfélések lényeges tulajdonságainak megállapítása.

Ezek a lényeges tulajdonságok:

- alapkőzet
- fizikai talajfésülés
- humuszos réteg vastagsága
- humusztartalom
- karbonáttartalom és annak eloszlása
- visszameszeződés mértéke, a kémhatás
- sótartalom, szikesség
- szántott réteg kő- vagy kavicsstartalma

- eltemetett humuszos réteg mélysége
- talajvíz mélysége
- termőréteg vastagsága

Ezek a tulajdonságok helyszíni vizsgálata, illetve a talajminta laboratóriumi vizsgálati eredményei alapján kell a talaj típusát megállapítani. A talajszelvények helyét 10-12 hektáronként kell megjelölni és a helyszíni bejárás során megjelölni. A földminősítés a talajosztályozási rendszerben alapérték számok alapján történik. A területileg összefüggő, azonos minőségű, valamint az azonos termőhelyi értékszámú talajok a földminősítési térképen lehatárolásra kerülnek. A földminősítési térkép a földmérési alaptérkép másolatán készül és tartalmazza:

- talajszelvény helyét, sorszámát,
- talajszelvény talajtípusának besorolási számát,
- az azonos minőségű, illetve termőhelyi értékszámú talajok elhatároló vonalait,
- domborzati viszonyok, valamint lejtőkategóriák elhatároló vonalait,
- termőhelyi értékszámot.

Ez a fajta földminősítést a 80-as években dolgozták ki, és csak kísérleti jelleggel került alkalmazásra. A rendszerváltozással járó földtulajdonviszonyok rendezése magával hozta az aranykoronás rendszer visszaállítását. [Dömsödi

7.3 Értékbecslési módszerek

- piaci összehasonlító adatokon alapuló forgalmi értékbecslés
- hozamszámításon alapuló elemzés
- költségalapú érték módszer

A felsorolt értékbecslési módszerek közül a termőföldre az első kettő alkalmazható, mivel a termelés során a termőföld nem térül meg, ezért a harmadik módszert nem lehet alkalmazni.

7.4 Piaci összehasonlító adatokon alapuló forgalmi értékbecslés

Ez a módszer alapján az értékelés már megtörtént, konkrét, jól ismert ügyletek árainak figyelembevételével állapítjuk meg az ingatlan piaci értékét. A korábban megtörtént adás-vételek képezik az összehasonlítás alapját. Az összehasonlító adatok egy alaphalmazt képeznek, amelyek az értékelt ingatlanra jellemző körből származnak. Erre az alaphalmazra jellemző átlagos piaci érték az alapérték. Vannak az úgynevezett értékmódosító tényezők, melyek a tárgy vagyoneértékét az alapértéktől eltéríthetik. Ezt a tényezőt, ha számításba vesszük, meghatározhatjuk az értékelendő tárgy piaci forgalmi értékét. Minimálisan három tényadatot kell a számításhoz felhasználni. Az elemzett összehasonlító adatokból kerül sor az összehasonlító érték meghatározására.

Az összehasonlító adatokon alapuló módszer főbb lépései:

- alaphalmaz kiválasztása: Az érintett ingatlanok földrajzi elhelyezkedése a vizsgált ingatlanokhoz hasonló, a művelési ágak azonosnak kell lenniük a vizsgált ingatlannal. Ami érték, az alaphalmaztól jelentősen eltér, azt figyelmen kívül kell hagyni.
- összehasonlításra alkalmas ingatlanok kiválasztása, adatainak elemzése: Csak azonos értékformákat és csak azonos jogokat szabad összehasonlítani, vagy a különböző értékformák között korrekciós tényezőket kell alkalmazni.
- fajlagos alapérték meghatározása: Ez az érték általában egy hektár területre vonatkozik.
- értékmódosító tényezők elemzése: Az értéket valóban befolyásoló tényezőt lehet figyelembe venni, amely az összehasonlító adatok alaphalmazára nem jellemző.
- fajlagos alapérték módosítása, fajlagos érték számítása: A jelentősen befolyásoló értékeket számszerűsíteni kell (Ft-ban) és ez alapján változik az alapérték. Az így kapott érték lesz az ingatlan fajlagos értéke.
- végső piaci érték számítása: A végleges értéket a fajlagos érték és az ingatlan méretének szorzatával kapjuk.

A módszer hátrányát az jelenti, hogy nincs kellően intenzív földforgalom és a megtörtént művelet nem kerül nyilvánosságra, ezért nehéz lehet az alaphalmaz felvétele. [Mizseiné Nyíri J. 2005]

7.5 Hozamszámításon alapuló elemzés

A klasszikus közgazdasági *elmélet szerint*, a föld árát viszonylag egyszerű módon, a földjáradék és a tőkésítési kamatláb alapján határozzák meg. Az eladó annyiért kívánja eladni az ingatlanját, amely összeget a bankba téve a bérbeadás esetén elérhető jövedelmet kap évente.

A kamatos kamatszámítás ismert formája szerint az n év értékösszege q kamatláb mellett:

$$a_n = a_0(1 + q)$$

Az egyenlet határértéke:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \frac{a_0}{q}$$

A földértékelés fogalmait használva:

$$F_{t\acute{e}} = \frac{F_j}{i}$$

ahol:

$$F_{t\acute{e}} = F_{t\acute{e}} =$$

a föld értéke Ft/ha

$$F_j = F_j =$$

a földjövedelem Ft/ha

$$i = i = \text{tőkésítési kamatláb.}$$

A Magyar Agrárgazdasági Kutató Intézet kidolgozta a *gyakorlati módszert* is, amely az aranykorona rendszerre alapozva határozza meg az ingatlan értékét, belevonva a bérleti díjat is. Az aranykorona alkalmazhatósága mellett szól az, hogy a földbérlet rendszer jelenleg is nagyjából az aranykoronára épül. A földbérleti díjak az AK-ért fizetett búza kg-ban van megállapítva.

A termőföldre vonatkozó hozamalapú értékbecslést az 54/1997. (VIII.1.) FM rendeletben foglaltak szerint számítja a program. [Mizseiné Nyíri J. 2005]

A termőföld forgalmi értékének megállapítására az alábbi összefüggés szolgál:

$$F_{t\acute{e}} = \frac{(P_j + B) \cdot P}{2 \cdot i} \cdot (1 + \sum k)$$

ahol:

$F_{t\acute{e}} = F_{t\acute{e}} =$ a termőföld forgalmi értéke (Ft)

$P_j = P_j =$ a termőföld járadék jellegű jövedelme (étkezési búza kg/AK egységben, az VM által közzétett fajlagos értéke

$B = B =$ a bérleti díj (étkezési búza kg/AK egységben)

$P = P =$ az étkezési búzának az értékbecslést megelőző évben kialakult hazai tőzsdei átlagára (Ft/kg)

$i = i =$ a tőkésítési kamatláb

$k = k =$ az értékbefolyásoló tényezők összevont hatását kifejező korrekciós tényező (%).

Egy-egy termőföldi ingatlan értékelésekor általában csak néhány esetben indokolt 0-tól eltérő (pozitív vagy negatív) értéket adni, és kevés olyan eset van, ahol teljes korrekciós érték tartományt indokolt használni.

7.6 Költségalapú értékhozam

Családi házak, ingatlanok esetén jól alkalmazható. A módszerrel kiszámolják, hogy mennyibe kerülne ugyanazt a házat felépíteni, tervezéssel, engedélyezéssel együtt, ebből levonják az anyagok avulása miatti értékcsökkenést, és a kapott eredményhez hozzáadják a telek megbecsült árát.

Az értékbecslésnek sok lehetséges oka van. A választott mintaterületemen az ok, a kisajátítási kártalanítási összeg megállapításához történő értékelés volt. [Mizseiné Nyíri J. 2005]

7.7 Földérték meghatározása a kisajátítási törvény alapján

A kisajátítási eljárásról szóló 2007. évi CXXIII. törvény alapján a kártalanítás összegének megállapítása során

- az összehasonlításra alkalmas ingatlanok helyben kialakult forgalmi értékét,
- ha az ingatlan valóságos forgalmi értéke – összehasonlításra alkalmas ingatlanok, valamint ezek forgalmának hiányában, korlátozás, illetve más ok miatt - nem állapítható meg, az ingatlan településen belüli fekvését, közművekkel való ellátottságát, ennek hiányában a közművesítés lehetőségét, földrajzi és gazdasági adottságait, termőföld esetén a művelési ágot, a földminősítés szempontjait és az ingatlan jövedelmezőségét kell figyelembe venni.

[Mizseiné Nyíri J. 2005]

7.8 Mintaterület értékelése

A vizsgált mintaterületem a Fertő-Hanság Nemzeti Park területén található, Fehértó község külterületén.

A földértékelést egy konkrét szakértői példa alapján, a fehértói 048/5 helyrajzi számú, 5 ha 9779 m² térmértékű szántó művelési ágú ingatlan kisajátításához szükséges forgalmi érték megállapításának példája alapján mutatom be.

Első teendő, mint minden feladatnál az adatgyűjtés: Az ingatlan földminőség adatainak, valamint az ingatlan valamennyi ingatlan-nyilvántartási adatainak a beszerzése, az illetékes földhivataltól. Az alkalmazott módszer a *hozamszámításon alapuló* értékelés volt. Az értékelés módszerét az 54/1997. (VII. 1.) FM rendeletben megfogalmazottak szerint végezték. Az értékbefolyásoló tényezőkre vonatkozó adatokat, a helyi viszonyokat jól ismerő szakemberektől, a helyi Polgármesteri Hivatalból, internetről szerezték be, valamint adatbázis információt használták fel.

Ezek az adatok:

- földminőség adatok: szántó művelési ág: 5; minőségi osztály: 108.80 AK
- további ingatlan-nyilvántartási adatok: Fehértó, külterület, helyrajzi szám: 048/5, jogcím: árverési vétel, egyéb: Natura 2000 terület Fertő-Hanság Nemzeti Park, Védett terület

Ezt követően a szakértő részletes helyszíni vizsgálatokat végzett a terület rendeltetésszerű használatának körülményeire. A hozam alapú értékelést az ingatlan lehetséges hasznaiból, és azok megszerzése érdekében felmerülő költségek különbségéből vezette le.

Ezután következett a korrekciós tényezők számítása, amit a következő táblázat mutat.

Korrekciós tényezők számítása:

	Korrekciós tényező	alsó	felső	becsült
1.	Forma, terület, méret	-10	10	-10
2.	Fekvés, elhelyezkedés	-80	250	-30
3.	Megközelíthetőség, útviszonyok	-30	25	-15
4.	Domborzati és lejtési viszonyok	-30	0	0
5.	Melioráció, öntözés	-20	50	5
6.	Demográfiai viszonyok	-15	15	10
7.	Művelést gátló terepgyarak	-15	0	0
8.	Gazdálkodási tradíció	-20	20	10
9.	Átlagot meghaladó jég-, fagy- és vadkár	-70	5	0
10.	Kerítettség	0	15	0
11.	Esztétikai benyomás	-10	10	0
12.	Környezeti állapot	-10	10	0

13.	Gazdasági környezet	-25	25	0
14.	Infrastruktúra, közműellátás	-5	15	0
15.	Természeti védettség	-15	0	0
16.	Kultúrállapot	-10	10	10
17.	Egyéb	-20	20	0
	Összesen (korrekció):			-20

Ezekon kívül még a figyelembe vett értékek a vizsgált területen a következők:

- Megyei Járadékjellegű jövedelem (Pj): 37.40 kg/ AK étkezési búza
- Tőzsdei átlagár (p): 68.535. - Ft/tonna
- Haszonbérleti díj az ingatlan környezetében 25,0 kg búza/ AK
- Tőkésítési kamatláb: 4,0 %
- Egy ha aranykorona értéke (AK/ha): 18.20 AK/ha

A fenti adatokból számított értékek:

$$Pj1 = 37,4 \text{ kg /AK} * 18.20 \text{ AK/ha} = 680.68 \text{ kg/ha}$$

$$B1 = 25,0 \text{ kg/AK} * 18.20 \text{ AK/ha} = 455.0 \text{ kg/ha}$$

$$\text{A termőföld átlagos értéke: } \frac{(680.68+455)*68.535}{2*0,04} (1-0,2) = 778.338. - \text{ Ft/ ha}$$

$$\text{A 048/5 szántó forgalmi értéke: } 778.338. -\text{Ft/ha} * 5.9779 \text{ ha} = 4.652.827. - \text{ Ft}$$

8 Összegzés

A szakdolgozatomat áttekintve úgy érzem sikerült megfelelő tájékoztatást adnom az elején megfogalmazott célról, azaz a természetvédelmi területeken lévő birtokrendezésről. A felhasznált irodalom valamint a témákkal kapcsolatos keresgélések érdekes információkkal szolgáltak.

A dolgozatomat hét fő fejezetből illetve azon belül alfejezetekből építettem fel. A következő pontokban röviden össze szeretném foglalni a fejezeteket.

A bevezetés után a második főfejezetben bemutattam a Fertő-Hanság Nemzeti Park kialakulásának történetét, jelenlegi területét, természeti értékeit, adottságait és kialakítását. Az írásom során törekedtem a részletes bemutatásra.

A harmadik főfejezetben a Natura 2000 európai ökológiai hálózatot ismertettem. Kitértem a Natura 2000 fenntartási tervekre is, és a Fertő-Hanság Nemzeti Park területén lévő fenntartási tervet is bemutattam.

A negyedik főfejezetben dolgozatom fontos elemét a természetvédelem fontosságát, fogalmát, célját írtam le, illetve a birtokrendezést fogalmaztam meg.

Az ötödik fejezetben a terepi mérést mutattam be a kiválasztott mintaterületeken valamint az irodai feldolgozást fogalmaztam meg. Lipót valamint Sarród települést mutattam be, ahol a mérések folytak.

A hatodik fejezetben a földértékelést, földminősítést és ezeknek a módszereit mutattam be. A kiválasztott 048/ 5-os helyrajzi számú földrészlet értékbecslését részletesen leírtam.

Végezetül szakdolgozatom elkészítéséhez szeretnék köszönetet mondani Mizseiné Dr. Nyíri Judit egyetemi docensnek, valamint külső konzulensemnek, Szalai Imrének a Fertő-Hanság Nemzeti Park munkatársának. Valamint szeretnék még köszönetet mondani Kugler Péternek a mérésekben nyújtott segítségéért.

9 Irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom:

1. Ángyán J.: Mezőgazdaságunk és a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program; A falu, XV. évf. 4. sz.; Agroinform Kiadóház, Bp. 2000.
2. Busics, Gy. (2010): Geodéziai Hálózatok. Kézirat, NymE Geoinformatikai Kar, Székesfehérvár, 40p
3. Dömsödi János (2003): Földhasználat, Dialóg Campus
4. Mizseiné Nyíri Judit (2010): Földminősítés és ingatlan-értékelés 4. Az értékelés általános folyamata, értékebecslési módszerek és alkalmazási területek, NymE Geoinformatikai Kar, Székesfehérvár, digitális tankönyvtár
5. Nyíri J.: Földminősítés és értékebecslés; Kézirat; SE FFFK, Szfvár. (105 o.) 1999.
6. ÖKO Rt.: Natura 2000 – Európai hálózat természeti értékek megőrzésére; Bp. 2002.
7. Rakonczay Zoltán (1998): Természetvédelem, Szaktudás Kiadó Ház Zrt. Budapest
8. Szabó Gy. – Mizseiné Nyíri J. (2010): - Föld és területrendezés NymE Geoinformatikai Kar, Székesfehérvár, digitális tankönyvtár
9. Takács, A. – Takács, G. – Lőrincz, T. (2008): A Természetvédelmi Információs Rendszer, Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Budapest.
10. Vincze László (2010): Nagyméretarányú térképezés II. NymE Geoinformatikai Kar, Székesfehérvár, digitális tankönyvtár

Internetes hivatkozások:

<http://www.ferto-hansag.hu>

<http://www.foldhivatal.hu/content/view/15/19/>

http://www.gondola.hu/cikkek/1445-Ferto-Hansag_Nemzeti_Park.html

http://www.kvvm.hu/cimg/documents/Natura_mell_klet_1r_sz.pdf

<http://www.natura.2000.hu/hu/node/254>

<http://www.tankonyvtar.hu/>

<http://www.termeszetvedelem.hu>

<http://www.magyarnemzetiparkok.hu>

<http://www.net.jogtar.hu>

Mellékletek

Nyomtatott formában:

1. számú melléklet: A vidékfejlesztési miniszter 8/2012. (II. 21.) VM rendelete a Fertő-Hanság Nemzeti Park bővítéséről

2. számú melléklet: 1/1999. (I. 18.) KöM rendelet a Fertő-Hanság Nemzeti Park bővítéséről

3. számú melléklet: Művelési ág változás munkarészei

4. számú melléklet: Kisajátítási munkarészek

Digitális formában:

5. számú melléklet: Fertő-Hanság Nemzeti Park övezeti besorolása

6. számú melléklet: A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található különleges madárvédelmi területek

7. számú melléklet: Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek